

САНА ОЛОХ

ХАЬИАТ 1931 СЫЛ АЛТЫННЫЫ 15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

№ 8 (7081) 1991 снл. Тохсунһу 17 күнэ. Чэһнэр ● Сманата 8 харчы

ЭРГИЗН—РЫНОК УСУЛУОБУАТЫГАР

Райпотребсоюз коллектива XII пятилетняны кувадана суох түмүктөөтө. Былааннар розничнай табар эргирин уопсай кэмэинт, тэн урагыларга толорулунулар. 1986 сыллаагыны кытта тэһизэ, тэххэ көрдөрүүлэр бары көрүг, нэргэ тупсарыллылар. Ол эрээ, ри экономическай көрдөрүүлэр мөлтөөн иһаллар. Холбоур, 1989 сыллаахха 363,7 тнл, солк. барыс ыһаллыбыт буолаарына, 1990 сыл түмүгүнэн барыс адыллыбат туруктаана. Барыллаан адыһана, ноочоттор общественной аһылыкка 50, содогуоһаа 60, эргизнэ 10 бырыһанынан улаатар чинчи, лээхтэр.

Ноочоттор үөскүүр бирчичинэ, лэрэ ханьыктарый?

Вастакытынан, таһаас Аллараа Бастээххэ адыллыдан тэһизэр, таһар үлэҕэ элбэди ноочоттор, дубут. Инкиһинэн, чөлөкк сыана, нан аһатар, бэйэлэрин толуммат буфеттар, остолобуойдар тэһилэр. Үсүһүнэн, тһа хаһаайстыбатын бородуукталарын содогуоһа, лыбыт эрэ, астыыр, таһастыыр үлэ тэһилдэбэт. Тһнэһэр, хамнас улаатар, оттон үлэ оҕорумтуога биһр, сарса тэһизинир.

Общественнай аһылыкка үлэ оҕорумтуога 100,7 бырыһыан буолаарына, хамнас 105,4 быры, һаһаһа тэһ. Салайар аппарат хамнаһын үүһүүтэ 36,5 быры, һыан. Итинни араастаһыны содо, тоһсаада эһиз нөһтөр. Ити бары, тһн түмүгэр үлэ төлөбүрүн фонда 378 тнл, солк. аһара барар кут, таллаах. Хамнас төлөбүрүгэр уоп, сэй ноочот 33,3 бырыһыана тһк, сэр. Общественнай аһылыкка тах, сар ноочот уопсай ноочот 44,1 бы, рыһыанын ылар.

Дөйду ыарахан экономическай балаһыанһаа кирбэтинэн, ССРС Президентэ 1990 сыл ах, смнны 2 күнүгэр иһки Ыһааһы таһаларыта, «Атыттан ноһуогу иһлэрин туһунан» Ыһааһа этил, лэринэн, ноһуот туттар таһаарда, рын атыһааһынан кирбит үп 5 бырыһыанын кыра хамнастаах дьону хааччыһыһа аһан ноһуот быһыһынан тутуулуохтаах. Ити биһки тэһилтэһитигэр 1250 тнл, солк. дьаһыаба, Оттон «1991 сыл, та экономическаны стабилизация, лыыр бюджеты таһылан фонданы тэһилни туһунан» Ыһааһа аморти, зационнай фонд 20 бырыһыа, на ноһуот быһыһынан тутуу, луохтаада ыйыллар. Ити биһк, хэ 1 мөл. солк. тэһизинэ. Но, дуоһтар атын да көрүһнэрэ баа, рын билээбит.

Урукку өртүгэр оройуонга 19

—20 мөл. солк. таһаар адыллыла, ра. Ол аасыт сылга араас бири, чинтэһэн аччатыһына. Холбоур, саахар 325, кондитерскай оҕоһук, тар 60, бурдук 200, макароннай оҕоһуктар 60 тоннаан. Атын да бородуукталар уонна промышлен, най таһаардар ситэ адыллыла, тылар. Ыһыл таһаар 70 эрэ бы, рыһыана адыллылар сабадаллар. 1991 сылга таһаар эргирин 2,1 бырыһанынан улаатынарыйа, пыт эрээри, аасыт сыл тохсунһу 1 күнүн быһыһыт тохсунһу 1 кү, нүн кытта тэһизтэххэ, таһаар саһааһа 3,7 мөл. солк. адыһах. Ол түмүгэр 1991 сылга таһаар ресурсата 6,5 мөл. солкуобайдаа, рынан тһийбэт. Сыһаалар ыа, рыһыларынэн сибээһтэһэн атын ре, гисоннартай таһаары адыһыһа көр, сүллэр өрөһуоттар өссө улаа, тыхатара.

Бһһата, рыһок боруоһар үктэ, нэн турар кэмгэ балаһыанһабыт бэрдэ суох, бэлэм кыра. Ханьык бөһлүрүөстэрэ быһаарарыт наа, даный?

Туох ханьык иньинэ, пайһияк, тааһтар бырааһтарын чөлүгэр тү, һирээххэ, киһилэр кооперация үлэһитигэр быһаачы кыттыһыларын иньиник иһлэриэххэ, Соторутаа, быта буолан аасыт пайһиякстааһтар муһыһахтарыгар най усунуоһа 50 солк. буолаарыгар эти киһирбэ, Сорохтор итинни ыарыраталлар. Ол эрээри атын түбэлтэһитигэр рай, потребсоюз биллигин балаһыанһа, тыттан бөһолоһор кыада, ону аһ, нан рыһок усулуобуйатыгар тһын, наах буолар кыада суох. Итэ, тһилээх буолаарын надыһыгар ма, ньк чаччыларга тохтуубун. Гос, банк күн бүгүн биһихэ 15 мөл. солк. кредитэ биһэри оһорор. Ол харчынан таһаары атыһылаһан, производствоны кыһэтэн үлэһит, сымдыабыт. Оттон пайһияктааһтар, тан кирэр үп сыл түмүгүнэн баара, суоһа 122 тнл, солк. тэһ, нэһтэ. Оройуон 20 тнл, олохтоһор ити харчыны үлэһит көрүг. Те, һэ аһы, таһаны булуохха сөһүй? Пайһияктаах эрэ маһаһын дьэки көрөр усулуобуйатын олохтоһун, на биһикин көм көрлөбүлэ мо, дуйар, ону өйдүүххэ.

Содогуоһалыыр үлэ рыһок усу, луобуйатыгар элбэх ыарахаттары көрүөһө, букатын наадата да суох буолан хаалһан сөһ. Ханьык да түбэлтэһитигэр миһтэһэ бэйэ бо, родуусуһаны оҕоруутун көһтөр, онуоһа астыыр-таһастыыр салаа, лары тэһилэр соруһ турар. Ба, ччаһаһа дһэри эти этинэн, үүтү үүтүнэн атыһылаһан бэйэбитигэр хороһиһуу оҕосто оһордубут.

Оһон булуһуһутун барыһын нэһи, дһиньэһэ аһаһылаһыт бородуу, кта оҕорон тһэрднэхтээхлэит. Ол ий, ниттан мадрдары бэлэмтэһнһгэ ыһсыаһа. Бэйэ оҕорор этэ, үүһ, нэрэр бурдукта, хортуопһуһа барсы иһлэһэрин өйдүүххэ. Сорохтор то, һо бүтүн нэһилэһнһэни биһини үлэһэн аһаһахтааһытһи дһэх курдук сыһаа өйдөбүлдээхтэр. Сылгы, көгөр иһэһэн, хортуопһу өлөрдөн, сибиннһэ фермаһын тэ, ринэн, бастатан туран, биһиги ити бородуукталары ыарахан сыһа, нан атын сиртэн аһалар кыһалда, тан бөһолоһобуу, бэйэбитигэр барсы иһлэһинэбит. Маһыһа үп, харчы эрэ буолбакка, үчүгэй аа, дыһылар-суоттаһыһнар, билли-кө, рүү олус наадалар.

Аһаһан-суоттаһан барыстааһын үлэһитигэр дьулуһуохтааһыт, бө, йөрү баар ис кыахтар толору туһа, ныллыһахтааһтар. Бһһнэхэ оҕоһу, луон сөһтөөх да кыһайтарбат. Хо, лобур, Мындаһаһы селһота аһ, даан бөһөнөн ыарахан сыһаалаах ыһаарыһыыр иһааһы ыһыта ту, һата суох турар. Одьулуунга саһа аһылаһыт пенария күн бүгүнүгэр дһэри бородууксуһаны эрһиллэһин курдук биһэ иһик. Пекарнялар бары да кыахтарын сирэ туһаһма, тар. Биллэриһ курдук, пенария усулуобуйатыгар бурдуктан араас аһы аһаһааһыһа, онно эргитэн сһидката 40 бырыһыанга тһийэ көрдлэр. Оһоһуоттар биһр тонна бурдуктан 184 солк. барсы ыһыа, ха сөһ.

Рыһок биһр балиһтинэн прива, тизация буолар. Ол эрээри ити би, һнэхэ туһанылар кыада суох. Оһон кыра пекарнялары, сыһа, тары арендада биһэр туһунан тол, куйлуохтааһыт.

Түмүктэһэн эттэххэ, рыһок эргизн үлэһиттэһиттэн эргизнэри-урбанары, аһары-суоттууру дһн-чакһы сь, тыыр буолары эрһээр. Урукку кур, дук бөһм адыллыһыты эрэ атыһылыыр өйгөн-саһааттан бөһо, лонуохха. Бэйэ оҕорор бородуу, суһатын элбөһитгэ бу күһнэртэн күүсэ ыһсыаһа. Хатыһыһа, Фе, лэһига, Дһрингэ сибиннһэ фер, маларын, Одьулуунга, Мындаһа, һыһа тэһилчэй хаһаайстыһаны, Бахсыһа кыһылы, Чураһыһа көтөрү иһтэр фермалары тэһини соруға турар. Ити элбэх үбү эрэ буолба, кка, аһар-суоттуур үлэһи, бэйэ ула, хан кыһамныһыт эрһээр. Ким урутаан өйдөбүт рыһок усулуобу, ятыгар бэйэтин миһтэһитин бөгөһити булуһуоһа.

П. КИРИЛЛИН,
райпотребсоюз бырабыһман, ньатын председателэ.

Бүгүһнү нүөһэргэ

2-с стр.

Эрилин Эристин аа, тынан совхозна буол, бут суһал ыһырыһаах конференцияда совхоз директоры И. Н. Аммосов туох иһин сһизэлэннэ?

3-с стр.

Ферия уопсай аһыһи, гэр телеһизор, радио, приемник, өһноһор иһ, тһнэһ радиота суох. Суе, суһуһтэр аралдьыйалла, ра—үлэһэрэ эрэ.

Оройуон, совхоз киһиниттэн ыраах кырыһы учаһтаһа оһорон үлэһит дьону күһнэһи туттар таһаардарынан, аһылык бородуукталарынан утумнааһын хааччыһы эргизн үлэһит, тэһиттэн элбэх каллини, барыһыны, эһизитһэһ, тэһх буолууну эрһээр.

Аһа Семеновна Габыһева—Уорһа учаһта, һын маһаһыны атыһлааччыта. Маһаһын дһнэһ, теһе да эрэ буоллар, көп курдук ко, муһуулаах, бүгүһнү күн сһэригэр эһнэ, тһир, таһара да дһэй.

Аһа Семеновна иһа 4 тһыһыһа солкуо, байдаах атыһы оҕорор быһаһыһаах. Кырыһы учаһтаһа быһаһыһа хаарчакһаны суох буо, луохтааһын атыһлааччы чөлү өйдүүр. Ким сүрүн соруһунан үлэ дьонун теһе кыаһлары, нан эргизн өһөтүһэн үтүөһүтүк хааччыһы буолар.

Сһимэһка: А. С. Габыһева.
Т. Кардашевскай фотоһа.

СЬЭЗКЭ КЫТТЫАБА

Бу дһыл тохсунһу 23 күнүгэр Москвада РСФСР киһитини үлэһитэри инь, ние сьеһа аһыллар уонна үс күн устата Кремльһэри Сьэһтэр дьһарыһастарыгар барара быһаһаннар.

Россия киһитини үлэһит, тэһин бу сьэһтэригэр рес, публика делегацияһын саста, абыһтар кирсэн биһиги оройуонмутуттан киһосеть дирекцияһын директора, Саха ССР культураны үтүө, лээх үлэһитэ А. А. Сиһцев кыттыһыны ылар киһэһэ тһиһтэ.

—Маһык улахан фо, румка киноһаһтардыр оройуонтан аһн бастакы кыттыһыт буолар. Оһон үөрүү да эһизитһэһ да сүүһ.—дһир Афанасий Алексеевич.

Абыраллаах тутуу

Аасыт саас «Баһы» совхоз Толосһоһоу отде, лениһтэһтар туһтэр квар, тһалаах дһнэ тутуулары быһаһаннаһыта. Отделе, ние салаатата бу тутууһа үлэһиттэри аһаһыта. Ми, хаһл Михайлоһи Барашков, Петр Игнаһевич Окосешников, Дһитрий Васильевич Барашков ту, туу бириһэдэһитигэр кир, биттэрэ. Салһааччыһан М. М. Барашков тал, быһтара.

Үлэһэ эрһилдэбит уолат, тар ыһм ыһын 25 күнү, тэһи сүһэлэһин олуга күө, рөһбитэ. Тутуу үлэһэ көх, төһүтүк саһалаһыта. Ки, һилэргэ от ыһыгар отде, ление ветеран үлэһитэ Н. П. Барашков эһилли, битэ. Болуотунуһунтар дһнэ иһтэһ оҕоһуутун үтүө хаачыһыталааһыт оҕордулар. Иһтэр систе, матын бөһолэрэ таһылар. Балаһан ыһын бүтөһитэр тутуууу приеһнай комис, сһиһа туттарбыттара. Би, һигин бу дһнэһа олохтох меһуһит, оһкуола биһно, теһата, сибээс отделение, нин операторскай муһа, отделение контуората үлэ, дһиллэр.

Дһнэ сыһаһа, уурбу, туһуһт курдук оҕоһуотара —дһн үлэһит дһон дьу, луурдарыһы туоһулары.

С. НИКИТИН,
(Хаһаһат өһи, көрр.).

СОҢУН САБАЛААҢЫННАР

«Мугудай» совхоз аас, пыт сылга калли аренда, ларынан үлэһэн куһаҕа, на суох түмүктэри сһ, тһтэ. Үүкэ, эһиз бы, лаһнар эрһ, дэхси толо, рунуһулар.

Арендатордартан ордуһ үчүгэһдик Маралаһы от, делениһтэһтан Варһара Михайлоһи Сиһцева са, лаһар коллективна үлэһ, тэ. Уруһ иһтэһи элбөһи, тэ Төһөһтөн Виктор Вик, торович Смирниһов уонна Бһр Самсоһович Сиһцев

аренднай коллективтара, ыһах аһыһтан 1850—1870 ит-үүтү ыһылар. Уопсайынан, сыл түмүгү, нэн бары арендатордар барыстааһыт үлэһити, лэр.

Аренднай дьһаһаһан үлэһэһин көһиһир, Ма, ра, лаһылар быһырыһытгы састаһартыһан сөһүй ий, тһитин иһки калли арен, дада ыһылар. Оттон Тө, лөй отделениеһа үс дьо, һус аренднай коллекти, вһыһан үлэһэн иһлэһтэ.

Оһун быһыл биһр кө, лим аренда оҕорорго бы, һаарда. Бу күһнэргэ ба, ры түмүктэр чуолкаһыт, нмылар, үүммүт сыһааһы расчотнай сыһаалар, аах, сһы бэрээдэһэ барыһлаһан биллиһилэр. Оһор бары коллективтар старшай арендатордара кытты, м, лаах, аренднай коллек, тивтар, суөһүһтэрэ эһи, лэрин учуоттаһан оҕоһу, луһуһулар. Аһы өрүттэр сөһнөһөннөр дуөһабар, дарға һаһн баттаһалара

хаалла. Ол коллективтар дьүүлэһиттэри киһини, тэн булуһоһа.

Бу күһнэргэ фермалар, га оту таһыһы күүсэ ыһ, тылар. Тһэйэр таһар үлэһэр теһе да киһитэ, һиннээхтэри иһин, бу үлэ сүрүннэһэн совхоз бө, йэһитин күһүнүнэн ыһыл, лар. Аһаһа оройуонуттан бһһнэхтээх от тһэһитэ бүтүн эрэр. Иһиттэн 300 тоннаһы таһыһыһыт. Аһы Нуотараттан уонна Покровскайдаһы ОИХ, тан тһэһилээхтээһе турар. От татын уонна хаачыс, тыһата мөлтөх буолан, аһыһыһыттан ыла Н. И.

Т. МАЛЫШЕВА.

Сага дымд бастайн дендэти Эрликс Эрнстни...

Тохоусинь 4 кунугар сохон доренигэти...

Ниньэ гышан тохусинь 9 кунугар Доренигэ су...

В. М. Алексеев үгсүүтүр этиллэриин...

Ниньэ гышан тохусинь 12 кунугар сохон...

Доренигэ ирэнэти курьдэти...

Холобоостон жордойн бароог багас...

Сизэр-майгы тематыгар

Бажа обургу өйү баайдабына...

Талха сиз үлэктэти...

Ниньэ сорох тым эмиг...

Директор бийэти...

Төгүрүк остуол ытылына

Тохоусинь 15 кунугар...

Ниньэ бэрэджини «УАЗ-409»...

Бу далааны бэрэбиэр...

Ошо сельскай Советтар...

райондордоттон райондордоттон...

Конференция делег...

Угустар директордара...

Манна кини тугу эми...

С. ПОПОВ (Хайыт общ. көрр.)

Биһиги историябыт...

Свердловскай Народнай депутаттар куораттаагы Советтара...

ИСТОРИЯ АЛҔАҔА КӨННӨРҮЛЛҮӨХТЭЭХ

Республикабыт Верхоннай Советта билатан...

Урут икки сүртэ нуруоттар олорбут...

этнонимини Ленага мөнөһөйм...

Ошо тарбаһылаады туюхуу...

даныр говораар...

лэргэ аттаах эбонталар бэйлэриин...

